

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) (jud. I. Barbacaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. E. Palanciuc, A. Malîi, Vl. Clima)

DECIZIE

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Victor Burduh
Iurie Bejenaru
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Lipcan Ioana reprezentată de avocatul Pascal Iuliana,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Lipcan Ioana împotriva Companiei de Asigurări „Garanție” SA privind încasarea sumei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată

și la cererea reconvențională depusă de Compania de Asigurări „Garanție” SA împotriva Ioanei Lipcan, intervenienți accesorii SRL „Glinso Broker” și SRL „Iuniti” privind dispunerea încetării contractului, recunoașterea nulității acordului, restituirea despăgubirii de asigurare achitate și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Lipcan Ioana și menținută hotărârea din 13 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani),

c o n s t a t ă :

La 17 octombrie 2014, Lipcan Ioana a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Companiei de Asigurări „Garanție” SA privind încasarea sumei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a invocat că la 30 decembrie 2013, în jurul orei 21:30, în mun. Chișinău, două persoane neidentificate au stopat autovehiculul de model „Mercedes S350” cu numărul de înmatriculare XXXX, condus de către Trifan Ilie, și, amenințându-l cu o armă de foc neidentificată, au cerut de la acesta să le transmită mijloacele bănești deținute, trăgând în direcția sa

din arma de foc, cauzându-i o plagă prin împuşcare în regiunea abdomenului. Totodată, Trifan Ilie a fost deposedat de automobil, care ulterior a fost găsit carbonizat într-o pădure din apropierea satului Micăuți, raionul Strășeni.

A menționat că autoturismul nominalizat a fost asigurat în baza contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013, încheiat cu la Compania de Asigurări „Garanție” SA pentru perioada 19 iulie 2013 – 18 iulie 2014.

În urma cazului specificat, s-a adresat pârâtei cu o cerere de despăgubire, iar acesta a întocmit dosarul de daune nr. D/CASCO/14-164, închis la 19 martie 2014 prin ordinul nr. 290/2014, prin care s-a dispus achitarea despăgubirii de asigurare în mărime de 70 200 euro în trei tranșe.

La 08 mai 2014 și la 11 iunie 2014 pârâta a achitat reclamantei suma de 46 800 euro, iar a treia tranșă ce urma a fi achitată până la 31 iulie 2014, nu a fost achitată.

În opinia reclamantei, refuzul pârâtei de a achita suma restantă constituie o încălcare gravă a acordului semnat, nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, prin care părțile au convenit că accidentul rutier din 30 decembrie 2013 constituie caz asigurat, iar la pct. 9 au indicat că acordul are caracter total, necondiționat, definitiv și stinge toate pretențiile ce decurg din pagubele care erau sau puteau fi cunoscute la data realizării acordului și s-au acoperit pe această cale. Fiind notoriu că pct. 10 al aceluiași acord statua că acesta reprezintă o tranzacție de împăcare, astfel încât, conform art. 1333 al Codului civil, acesta are între părți autoritatea lucrului judecat.

La 02 septembrie 2014, reclamanta a adresat pârâtei o cerere prealabilă prin care a solicitat achitarea ultimei tranșe de asigurare în sumă de 23 400 euro, solicitarea respinsă prin răspunsul din 18 septembrie 2014, în care pârâta face trimitere la un răspuns al Inspectoratului de Poliție Rîșcani, în care se menționează că autoturismul asigurat a fost depistat la 30 decembrie 2013 în pădurea din apropierea satului Micăuți, raionul Strășeni carbonizat în întregime, fiind specificat că pe cazul dat este pornită o cauză penală conform prevederilor art. 188 alin. (2) lit. b), e), f) al Codului penal pe faptul comiterii unui atac tâlhăresc asupra lui Trifan Ilie.

Reclamanta a apreciat că pârâta are scopul de a induce în eroare prin prezentarea unor informații false, deoarece cererea nr. 4213, întocmită de Inspectoratul de Poliție Rîșcani este datată cu 20 februarie 2014, pe când pârâta invocă că a primit-o la 22 iulie 2014, fapt ce constituie în opinia apelantei o aberație venită să aducă prejudicii atât de ordin moral cât și material.

A explicat că autovehiculul a fost găsit carbonizat în ziua comiterii furtului la 30 decembrie 2014, iar deoarece în cazul dat a fost pornit un dosar penal pe faptul comiterii infracțiunii de tâlhărie, conform prevederilor acordului din 08 mai 2014, reclamanta cedează asigurătorului dreptul de reparare a prejudiciului cauzat, inclusiv cheltuielile aferente soluționării cazului și, astfel, în urma stabilirii persoanelor care se fac vinovate de furtul autoturismului, pârâta se va adresa în ordine civilă pentru încasarea sumei de 70 200 euro, convenită prin acord.

Reclamanta a reiterat că a beneficiat de asigurare CASCO și asupra sa a fost comis un act de tâlhărie, aceasta nefăcându-se vinovată de faptul că făptuitorii au

incendiat autoturismul, despre care fapt pârâta ar fi cunoscut, și totuși a propus la 08 mai 2014 semnarea acordului privind plata despăgubirilor de asigurare.

Mai mult, în viziunea reclamantei, prin neachitarea ultimei tranșe aceasta a fost prejudiciată și în temeiul art. 619 al Codului civil pârâta urmează să achite și dobânda de întârziere aferentă restanței formate.

În instanța de judecată, Lipcan Ioana a solicitat încasarea datoriei în mărime de 23 400 euro, a dobânzii de întârziere în mărime de 625,07 euro, calculată cu începere din 31 iulie 2014, și compensarea cheltuielilor de judecată.

Pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond, Compania de Asigurări „Garanție” SA a înaintat o cerere reconvențională împotriva Ioanei Lipcan solicitând recunoașterea ca fiind nul acordul privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, încheiat între Compania de Asigurări „Garanție” SA și Lipcan Ioana, încetarea de drept a contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013, încasarea din contul pârâtei Lipcan Ioana a sumei de 847 683,72 de lei cu titlu de restituire a despăgubirii și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale s-a invocat că, la 08 mai 2014, a încheiat cu Lipcan Ioana acordul privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164, în urma furtului automobilului și s-a convenit achitarea despăgubirii în 3 tranșe: 23 400 euro până la 31 mai 2014; 23 400 euro până la 30 iunie 2014 și 23 400 euro până la 31 iulie 2014, astfel încât Compania de Asigurări „Garanție” SA a achitat primele două rate în valoare totală de 46 800 euro.

Încheierea acordului privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014 a avut loc fără verificarea dacă Lipcan Ioana a achitat integral prima de asigurare în sumă de 3354 euro, iar potrivit cecului de casă din 18 iulie 2013, eliberat de Agentul de Asigurare „Risc Asig” SRL, Lipcan Ioana a achitat suma de 38 244 lei cu titlu de primă de asigurare conform prevederilor pct. 5.1. - 5.3. a contractului de asigurare facultativă CASCO Nr. ACS 236/2013 pentru asigurarea autovehiculului de model „Mercedes S350” cu numărul de înmatriculare XXXX, sumă ce constituie echivalentul a 2303,05 euro, sumă inferioară primei de asigurare stabilite prin pct. 5.2 al contractului de asigurare susmenționat în mărime de 3354,00 euro.

Potrivit pct. 5.3 al contractului de asigurare, asiguratul achită prima de asigurare integral la momentul semnării contractului, însă Lipcan Ioana a format o restanță în mărime de 1050,94 euro, iar conform pct. 5.4, în cazul neachitării primei de asigurare în mărimea și în termenul stabilit, contractul de asigurare nu intră în vigoare și este considerat nevalabil.

În atare circumstanțe, Compania de Asigurări „Garanție” SA a considerat că acordul privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, ce derivă din contractul de asigurare facultativă CASCO nr. ACS 236/2013 din 18 iulie 2013, ce nu era nevalabil la data semnării acordului, a fost încheiat cu încălcarea prevederilor art. art. 8 alin. (2) lit. a), 514, 1301 al Codului civil și art. 5

alin. (3) al Legii cu privire la asigurări, deoarece între părți nu existau raporturi contractuale valabile ce puteau genera consecințe juridice și orice act juridic încheiat în lipsa raporturilor contractuale este lovit de nulitate absolută.

Compania de Asigurări „Garanție” SA a solicitat dispunerea, în temeiul art.18 alin. (1) lit. a) al Legii cu privire la asigurări, încetarea de drept a contractului de asigurare facultativă a autovehiculelor nr. ACS 236/2013 din 11 iulie 2013, încheiat cu Lipcan Ioana, cu eliberarea Companiei de Asigurări „Garanție” SA de la executarea obligațiilor contractuale, inclusiv de la plata despăgubirilor de asigurare, declararea nulității, cu efect retroactiv din momentul încheierii, a acordului privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, încheiat cu Lipcan Ioana, cu obligarea acesteia de a restitui tot ce a primit în baza actului juridic nul, inclusiv despăgubirile de asigurare în sumă totală de 46 800 euro cu încasarea din contul acesteia a sumei de 46 800 euro, echivalentul în lei la cursul oficial de schimb stabilit de BNM la ziua încasării, cu titlul de restituire a despăgubirilor de asigurare primite în baza actului juridic nul și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 13 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), cererea de chemare în judecată înaintată de Lipcan Ioana a fost respinsă ca neîntemeiată, iar cererea reconvențională depusă de Compania de Asigurări „Garanție” SA a fost admisă parțial.

S-a declarat nul acordul privind plata despăgubirilor de asigurare nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, încheiat între Companiei de Asigurări „Garanție” SA și Lipcan Ioana, s-a încasat din contul Ioanei Lipcan în beneficiul Companiei de Asigurări „Garanție” SA suma de 46 800 euro, sau echivalentul acesteia în monedă națională la momentul executării hotărârii, și taxa de stat în mărime de 25 430,51 lei, în rest pretențiile fiind respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Lipcan Ioana și menținută hotărârea din 13 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani).

Pentru a decide astfel, instanțele inferioare au reținut că, la data producerii cazului asigurat, respectiv la data sustragerii de către terți a autovehiculului asigurat din posesia Ioanei Lipcan și a persoanelor interpușe de aceasta, precum și distrugerea acestuia – 30 decembrie 2013, contractul de asigurare facultativă a autovehiculelor nr. ACS 236/2013 în privința autovehiculului de model „Mercedes S350” cu numărul de înmatriculare XXXX, încheiat între Compania de Asigurări „Garanție” SA și Lipcan Ioana, nu intrase în vigoare, deoarece la acea dată apelanta nu asigurase plata integrală a primei de asigurare.

Instanțele au reiterat că atât potrivit clauzelor contractuale citate supra, cât și a dispozițiilor art. 1313 al Codului civil, valabilitatea contractului indicat era determinată de momentul achitării integrale a primei de asigurare, ce urma a fi achitată într-o singură tranșă integral.

La 04 ianuarie 2019, Lipcan Ioana reprezentată de avocatul Pascal Iuliana a declarat recurs împotriva deciziei din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

solicitând casarea acesteia.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat eronat legea precum și a apreciat arbitrar probele.

Prin încheierea din 27 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Lipcan Ioana reprezentată de avocatul Pascal Iuliana a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunțată la 28 noiembrie 2018, expediată părților abia la 14 ianuarie 2019, ceea ce denotă faptul că recursul declarat la 04 ianuarie 2019a fost depus cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurentul și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Lipcan Ioana reprezentată de avocatul Pascal Iuliana întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei recurate cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că, între Lipcan Ioana și Compania de Asigurări „Garanție” SA, prin intermediul Agentului de Asigurare „Risc Asig” SRL, a fost încheiat un contract de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013, potrivit căruia, pentru

perioada 19 iulie 2013 – 18 iulie 2014, automobilul de model „Mercedes S350” cu numărul de înmatriculare XXXX, ce aparține Ioanei Lipcan, beneficiază de asigurare facultativă. În baza contractului menționat, reclamantei i-a fost perfectată și eliberată polița de asigurare.

În urma cazului distrugerii automobilului în circumstanțele descrise mai sus, asiguratul s-a adresat Companiei de asigurare cu o cerere de despăgubire, iar acesta a întocmit dosarul de daune nr. D/CASCO/14-164, închis la 19 martie 2014 prin ordinul nr. 290/2014, prin care s-a dispus achitarea despăgubirii de asigurare în mărime de 70200 euro în trei tranșe.

La 08 mai 2014, părțile au semnat un acord nr. D/CASCO/14-164 cu puterea unei tranzacții de împăcare, fapt menționat în textul acestui acord, prin care au convenit că accidentul rutier din 30 decembrie 2013 constituie caz asigurat, iar la pct. 9 au indicat că acordul are caracter total, necondiționat, definitiv și stinge toate pretențiile ce decurg din pagubele care erau sau puteau fi cunoscute la data realizării acordului și s-au acoperit pe această cale. Deși, la 08 mai 2014 și la 11 iunie 2014 Compania de asigurare a achitat reclamantei suma de 46 800 euro, a treia tranșă ce urma a fi achitată pînă la 31 iulie 2014, nu a fost achitată, fapt ce a impus reclamanta să acționeze în justiție.

Inițial Compania de asigurare a obiectat pretențiile reclamantei, motivând că, ulterior încheierii acordului din 08 mai 2014, prin care a recunoscut cazul asigurat, s-a adresat la organele de poliție care i-au comunicat despre faptul carbonizării în întregime a automobilului, fapt care potrivit contractului reduce suma despăgubirii la 75%, iar reținând faptul că în corespundere cu concluziile experților valoarea de piață a automobilului este mai mică decât suma deja achitată reclamantei, a solicitat respingerea acțiunii inițiale.

Totuși, ulterior Compania de asigurare a solicitat printr-o acțiune reconvențională, constatarea încetării de drept a contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013 și constatarea nulității acordului nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014 cu restituirea despăgubirii achitate reclamantei.

În consecutivitatea lor, cele invocate de Compania de Asigurări „Garanție” SA cu privire la încetarea de drept a contractului și constatarea nulității absolute a acordului urmează să fie examinate în primul rând, ori în dependență de legalitatea actelor juridice poate fi soluționat și litigiul cu privire la încasarea unei tranșe din despăgubirea de asigurare.

Așadar, instanța de recurs pentru a elucida aspectele abordate, va raporta circumstanțele prezentate la criticile invocate de recurenta Lipcan Ioana și va trebui să se asigure că, în cazul de față Curtea de Apel Chișinău, a îndeplinit condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului (a se vedea, *în contrast*, Lebedinschi vs. Moldova, hotărârea din 16 iunie 2015, § 31, 35 – 36; cauza Nichifor vs. Moldova, hotărârea din 20 septembrie 2016, § 29 – 31).

Ca temei de fapt a nulității acordului nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014,

Compania de Asigurări „Garanție” SA a invocat caracterul derivat al acestuia din contractul de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013, iar reținând că prima de asigurare achitată de Lipcan Ioana este mai mică decât cea indicată în pct. 5.2 a contractului, contractul de asigurare nu a intrat în vigoare și nu este valabil. Întemeindu-și afirmațiile pe prevederile art. 219, 220 al Codului civil și art. 5 alin. (3), 18 alin. (1) lit. a) al Legii cu privire la asigurări, Compania de asigurare a solicitat încetarea de drept a contractului de asigurare și ca urmare constatarea nulității acordului derivat din acest contract.

Instanțele ierarhic inferioare au reținut în tocmai temeiurile de fapt și de drept invocate de Compania de asigurare și au tras concluzia că acțiunea acesteia urmează a fi admisă.

Colegiul lărgit, însă, atestă cu certitudine că acordul nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014 a cărui nulitate absolută a fost invocată nu este un act juridic accesoriu și deci nu urmează soarta contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013, în cazul în care acesta ar fi nul sau anulabil.

Astfel, se atenționează că, pornind de la definiția enunțată în art. 1331 al Codului civil (în redacția în vigoare la data nașterii raporturilor juridice), în temeiul unui contract de tranzacție semnatarii pot preveni un proces ce poate începe. La apariția litigiului în legătura cu faptul că una din eventualele părți la proces consideră încălcarea dreptului său, părțile în litigiu pot iniția o procedură de negociere a situației create, care are drept rezultat încheierea contractului de tranzacție.

În acest contract părțile convin asupra tuturor împrejurărilor ce constituie obiectul litigiului. Încheierea acestui contract are drept efect imposibilitatea demarării procedurii judecătorești de către una din părțile contractante. Totodată, chiar dacă părțile la contractul de tranzacție au convenit asupra modului de soluționare a litigiului apărut, și au fost lăsate nereglementate careva împrejurări, dar modul de soluționare a cărora nu poate fi determinat nici din contextul contractului, nici după lege, și dacă părțile nu pot conveni asupra lor prin încheierea unui contract de tranzacție asupra acestora, partea, interesul căreia este afectat, este în drept de a depune cerere în instanța de judecată.

În pofida faptului semnării contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013 de către Lipcan Ioana și Compania de asigurări „Garanție” SA, precum și efectuarea de ambele părți contractante a multiplelor acțiuni derivate din contract, ultima neagă cu vehemență nașterea unui raport juridic obligațional între dânsa și Lipcan Ioana.

În acest context, Colegiul lărgit evidențiază că, cronologia faptelor constatate în fazele procesuale anterioare, demonstrează de fapt că efectele acestui contract de asigurare au avut loc, iar ca urmare între părți a apărut un raport juridic în baza contractului sinalagmatic în care fiecare dintre părți s-a obligat reciproc, astfel încât obligația fiecăreia din ele să fie corelativă obligației celeilalte.

În susținerea acestei concluzii, instanța de recurs memorează că Lipcan Ioana, după semnarea contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013,

a achitat prima de asigurare (cuantumul acesteia va fi pus în discuție mai jos) Agentului de Asigurare „Risc Asig” SRL, iar Compania de asigurare a eliberat polița de asigurare creând recurentei impresia încheierii unui contract.

Deși Compania de asigurare neagă valabilitatea contractului de asigurare, ulterior încheierii acestuia, a reasigurat obiectul contractului la brokerul din Federația Rusă, OOO „Glinso”, astfel, dauna fiind acoperită de această companie, iar pe contul Companiei de asigurare „Garanție” SA au fost transferate mijloace bănești în baza contractului de reasigurare.

Totodată, după înaintarea de către asigurat a unei cereri de despăgubire, deși neagă nașterea unor obligații contractuale, Compania de asigurare a întocmit dosarul de daune nr. D/CASCO/14-164, ulterior prin ordinul nr. 290/2014 din 19 martie 2014 l-a închis și a dispus achitarea despăgubirii de asigurare în mărime de 70200 euro în trei tranșe.

Ulterior, Compania de asigurare și Lipcan Ioana au încheiat tranzacția din 08 mai 2014, prin care au convenit mărimea tranșelor și termenul de achitare al acestora.

După cum s-a constatat în cadrul ședințelor de judecată, în cadrul procedurii de examinare a dosarului de daune, la emiterea ordinului de achitare a despăgubirii precum și la încheierea acordului (tranzacției), au participat administrația Companiei de asigurare, jurisconsultul și contabilul șef, iar careva obiecții la prima achitată de Lipcan Ioana nu au apărut.

În această ordine de idei, Colegiul lărgit notează, în contradicție cu alegațiile Companiei de asigurare „Garanție” SA și opiniile instanțelor ierarhic inferioare, că contractul de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013 și-a produs efectele juridice și este valabil.

Pentru a contrazice această stare de fapte, instanțele au invocat prevederile art. 217 alin. (2) al Codului civil (în redacția menționată supra), adică nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate, astfel încât executarea parțială a obligațiilor asumate în baza unui act juridic lovit de nulitate absolută nu oferă legitimitate acestuia și nu exclude caracterul ilicit al obiectului acordului corespunzător.

Instanța de recurs constată că această opinie este rezultatul interpretării eronate a normelor de drept material, or contractul de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013 nu este nul, nu a fost anulat, nefiind aplicabilă la caz regula prohibitivă de recunoaștere prin acțiuni valabilitatea unui act juridic.

Astfel, sancțiunea prevăzută de lege și, în speță, de contract, pentru neachitarea primei de asigurare este rezilierea, rezoluțiunea sau încetarea lui de drept, cu refuzul de plată a despăgubirilor, însă, Compania de asigurare „Garanție” SA nu a recurs la acțiuni de apărare a drepturilor sale civile și a recunoscut valabilitatea actului juridic, eliberând polița de asigurare, încheind contract de reasigurare a bunului mobil efectuând alte acțiuni descrise supra, chiar și achitând o parte din despăgubiri. Mai mult, încetarea contractului poate avea loc doar cu respectarea prevederilor art. 709, art. 1323 al Codului civil, ceea ce la caz nu a avut loc.

În coerența celor expuse, valabilitatea contractului de asigurare CASCO nr. ACS 236/13 din 11 martie 2013 nu poate fi pusă în discuție de părți după ce aceste părți au recunoscut valabilitatea acestuia, mai mult ajungând la o tranzacție în acest sens.

Spre exemplu, prin prevederile art. 1335 alin. (1) al Codului civil, legea stabilește o excepție a nulității tranzacției. Astfel, atunci, când părțile prin încheierea tranzacției au acoperit în mod expres această nulitate, tranzacția nu este lovită de nulitate. Această situație presupune faptul, că părțile cunoșteau despre nulitatea titlului și au încheiat tranzacția în scopul înlăturării litigiului legat de nulitatea titlului.

Se reține că părțile la încheierea contractului de tranzacție au soluționat litigiul apărut, fără a mai fi necesară desfășurarea unui proces civil. În toate cazurile prin încheierea contractului de tranzacție se consideră că părțile au dat soluție litigiului, iar un eventual proces este inutil.

Distinct de cele relatate, Lipcan Ioana a acționat în justiție Compania de asigurare pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin acordul nr. D/CASCO/14-164 din 08 mai 2014, adică de a achita mijloace financiare în trei tranșe succesiv într-un termen stabilit, importanță pentru instanță având condițiile anume acestui act juridic.

Din alt punct de vedere, continuând ordinea de examinare a cauzei propusă de instanța de recurs mai sus, pretențiile acțiunii inițiale urmează a fi soluționate în coroborare cu argumentele Companiei de asigurare cu privire la cuantumul acestora.

Instanța de apel a evidențiat că neachitarea primei de asigurare în mărimea indicată de contract nu poate fi justificată prin argumentele recurente precum că Agentul de Asigurare „Risc Asig” SRL i-a oferit o reducere de preț, or nu au fost aduse probe convingătoare de parte, iar declarațiile martorului Zgardan Alexandru nu pot fi luate în calcul din motiv că urma a fi confirmată printr-un înscris, în contextul în care aceasta depășește 1000 lei.

Instanța de recurs atestă că aprecierea declarațiilor acestui martor a fost făcută în mod arbitrar și a dus la soluționarea greșită a cauzei, or martorul nu a confirmat cuantumul reducerii oferite de agentul de asigurare, ci însăși faptul că prima de asigurare a fost achitată integral și el, în calitate de fost administrator al companiei, și alte persoane responsabile, nu au avut dubii în această privință la soluționarea dosarului de daune și la încheierea tranzacției. Această probă urma a fi apreciată în coraport cu întregul probatoriul prezentat de părți, ceea ce nu a fost făcut în speță.

Potrivit art. 373 alin. (5) al Codului de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) al aceleiași legi, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor sale este singurul mijloc prin care se poate verifica

respectarea lor.

Conform jurisprudenței CEDO, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă care nu a motivat decât pe scurt hotărârea sa să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse, și nu doar să reia pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (cauza *Helle vs Finlanda*, hotărârea din 19 decembrie 1997). Deși articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (cauza *Taxquet vs. Belgia [MC]*, nr. 926/05, § 91, CEDO 2010).

În pofida acestor fapte, instanța de apel la pronunțarea asupra argumentelor din apelul depus de Lipcan Ioana, urma în conformitate cu prevederile legii să se dedice unei analize efective a temeiurilor, argumentelor și propunerilor de probatoriu, fără a prestabili relevanța acestora.

În cazul de față, instanța de apel a evitat să examineze observațiile recurente apelante, însușind prioritar interpretările eronate invocate de Compania de asigurare.

Așadar, prin lipsa examinării temeiniciei argumentelor invocate mai sus, se constată că instanța de apel a dat dovadă de un formalism excesiv în această parte. Or, prin prisma principiului contradictorialității și egalității în arme, instanța de apel era obligată să asigure un echilibru just a intereselor ambelor părți implicate în proces. În esență, motivarea Curții de Apel Chișinău a pus într-o situație de dezavantaj pe Lipcan Ioana față de adversarul său (a se vedea cauza *Donadze vs. Georgia*, hotărârea din 7 martie 2006, § 35 – 36).

Constatând toate cele relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conturează o opinie tendențioasă a instanței de apel de reținere și însușire a motivării din hotărârea primei instanțe, a argumentelor Companiei de asigurare, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate de apelant, ignorând nemotivat unele afirmații și situații certe sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, pe care s-a bazat soluția emisă, asupra celorlalte probe existente la dosar.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurente Lipcan Ioana nu i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că recurenta nu a reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considera necesare în vederea apărării punctului ei de vedere (cauza *Blücher vs. Republica Cehă*, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza *Carmel Saliba vs. Malta*, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza *Doorson vs. Olanda*, hotărârea din 26 martie 1996).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

În acest caz, art. 442 al Codului de procedură civilă prevede că în ordine de recurs nu pot fi administrate probe noi, ceea ce consolidează poziția susmenționată. Așadar, omisiunea instanței de apel de a aprecia toate probele în ansamblu, precum și de a constata relevanța argumentelor apelantei conduce inevitabil la încălcarea garanțiilor unui proces echitabil, din moment ce observațiile recurente Lipcan Ioana, într-un mod efectiv, nu au fost analizate.

Prin urmare, ținând cont de faptele din speță, de argumentele părților și de constatările de mai sus, Colegiul judiciar consideră că a examinat principalele întrebări juridice puse în cerere și că nu este necesar să se pronunțe separat în privința motivelor invocate în recursul formulat.

Acestea, în esență, nu au forță juridică de a influența prezenta soluție pe caz și pertinența lor va putea fi supusă unei aprecieri juridice la o nouă rejudecare a cauzei (a se vedea, *printre alte autorități*, cauzele Kamil Uzun vs. Turcia, hotărâre din 10 mai 2007, § 64; Centrul pentru Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu vs, România (Marea Cameră), din 17 iulie 2014, § 156).

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, iar reținând că erorile procedurale admise nu pot fi corectate de instanța de recurs, cauza urmează a fi remisă la rejudecare, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să examineze speța în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea aprecierii juridice a observațiilor lăsate fără răspuns (a se vedea, *spre exemplu* impactul considerentelor instanței de recurs la o nouă reexaminare, cauzele Victor Harovschi vs. Moldova, hotărâre din 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs. Bulgaria, hotărâre din 6 septembrie 2018, § 52 - 53).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Lipcan Ioana reprezentată de avocatul Pascal Iuliana.

Se casează decizia din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Lipcan Ioana împotriva Companiei de Asigurări „Garanție” SA privind încasarea sumei, a dobânzii

de întârziere și a cheltuielilor de judecată și la cererea reconvențională depusă de Compania de Asigurări „Garanție” SA împotriva Ioanei Lipcan, intervenienți accesorii SRL „Glinso Broker” și SRL „Iuniti” privind dispunerea încetării contractului, recunoașterea nulității acordului, restituirea despăgubirii de asigurare achitate și compensarea cheltuielilor de judecată și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh

Iurie Bejenaru

Svetlana Filincova